

Hr. inv. D.I. 37(1)

**TEATRUL DE STAT
PIATRA NEAMȚ**

CAIET PROGRAM

Premiera a **8** -a

STAGIUNEA 1961-1962

Ilustrații: Arhitect ROZELA GEORGESCU

M
A
R
I
V
A
U
X

1688-1763

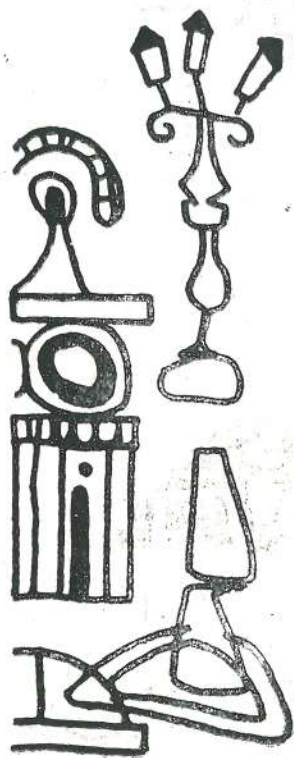
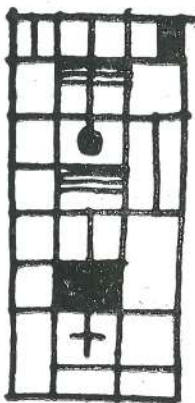
Marivaux

1688-1763

- 1688 — La 4 februarie se naște la Paris Pierre Caron de Chamblan de Marivaux. Tatăl său, funcționar de administrație originar din Normandia, este numit după nașterea fiului său la Riom și Limoges.
- 1706 — Marivaux scrie prima sa comedie într-un act „Tatăl prevăzător și drept” sau „Crispin, mișelul fericit, care n-a fost publicată decât în 1712 la Limoges.
- 1712 — Marivaux pică la Paris. Este prezentat lui Fontenelle. Frecventează saloanele literare ale Doamnei de Lambert și ale Doamnei de Tencin, scrie 3 romane și colaborează la „Noul Mercur”.
- 1718 — Se căsătorește cu Colombe Bologne. Scrie parodii: „Iliada travestită în 12 cinturi, „Telemac travestit” și o odă publicată în „Noul Mercur”.
- 1719 — Se naște fiica sa: Colombe Prospère.
- 1720 — Se joacă la Teatrul Italian „Dragostea și adevărul”, comedie în trei acte, „Arlequin șlefuit prin dragoste”, comedie într-un act (primată cu mult succes) iar la Teatrul Francez, tragedia „Annibal”.
- 1722 — La Teatrul Italian se reprezintă pentru prima oară „Surpriza dragostei”. Marivaux fondează și conduce revista „Spectatorul francez”.
- 1723 — Moare soția lui Marivaux.
- 1723-25 — Se reprezintă la Teatrul Italian „Îndoita nestatornicie”, „Prințul travestit”, „Falsa damă de companie”, „Insula sclavilor” și la Teatrul Francez „Deznodământul neprevăzut”.
- 1727 — Se reprezintă la Teatrul Francez a doua variantă a piesei „Surpriza dragostei” care se bucură de succes și „Insula rațiunii” — un eșec.
- 1729-30 — Se reprezintă la Teatrul

- Italian „Noua Colonie“ fără prea mare succes (textul acestei piese s-a pierdut) și „Jocul dragostei și al împlinirii“ care stabilește reputația de autor dramatic a lui Marivaux.
- 1731 — Marivaux începe să scrie un nou roman „Viața Mariane“, pe care nu-l termină însă.
- 1732 — Marivaux se împrietenește cu d-ra Quinault și cu fratele ei, autori la Comedia Franceză care îl sfătuiesc să-și încredințeze piesele sale Teatrului Francez. La Teatrul Italian se reprezintă „Triumful dragostei“ și „Jurămintele indiscrete“ iar la Teatrul Francez „Șcala mamelor“.
- 1734-35-36 — Perioada marilor succese ale lui Marivaux. I se reprezintă la Teatrul Italian: „Greșala“ „Mama confidentă“ și la Teatrul Francez: „Micul stăpîn corijat“ și „Testamentul“. Scrie un roman „Țăranul parvenit“ pe care însă nu-l va termina.
- 1737 — Se reprezintă la Teatrul Italian „Falsele mărturisiri“.
- 1738-39 — Se reprezintă la Teatrul Italian „Bucuria neașteptată“ și „Sincerii“.
- 1740 — Se reprezintă „Inercarea“ ultima comedie a lui Marivaux jucată de trupa italiană.
- 1742 — La 19 decembrie Marivaux este ales membru al Academiei Franceze care îl preferă lui Voltaire. Face cunoștință cu Jean Jacques Rousseau care îi citește comedia sa „Narcis“.
- 1746 — Marivaux se îndepărtează de teatru. Nu mai scrie decât „Reflecțiuni și un eseu „Educația unui principe“.
- 1753 — Frecventează saloanele doamnei Geoffrin și ale doamnei de Dufand. În același an primește o pensie regală.
- 1757 — Propune Teatrului Francez două piese într-un act: „Felicia“ și „Actorii de bună credință“.
- 1763 — La 12 februarie Marivaux moare.

Din 1706 și pînă în 1768, Marivaux a compus 34 piese de teatru: o tragedie în 5 acte, 19 comedii într-un act, 19 în trei acte, una în cinci acte. El a scris de asemenea șase romane — din care trei nedeterminate — povestiri și eseuri. Această operă bogată nu cuprinde numai capodopere. Cîteva din piesele lui sînt de o mediocritate care dovedește că Marivaux nu era întotdeauna inspirat și că se lăsa dus de facilitate. Este important deci, pentru a măsura adevăratul geniu al lui Marivaux, de a alege din opera sa featurală piesele reușite și de a uita eșecurile. Această alegere este ușoară deoarece o parte din comedile sale sînt capodopere indiscutabile iar timpul nu face decît să confirme calitatea lor.

Marivaux nu a avut decît un mic număr de prieteni, contrafizi dușmani erau însă numeroși. S-au organizat chiar și intrigi pentru a provoca eșecul unor comedii de-ale sale și, pe bună dreptate nelăcom, el căuta adeseori să nu se afle autorul pieselor înaintea primelor reprezentații.

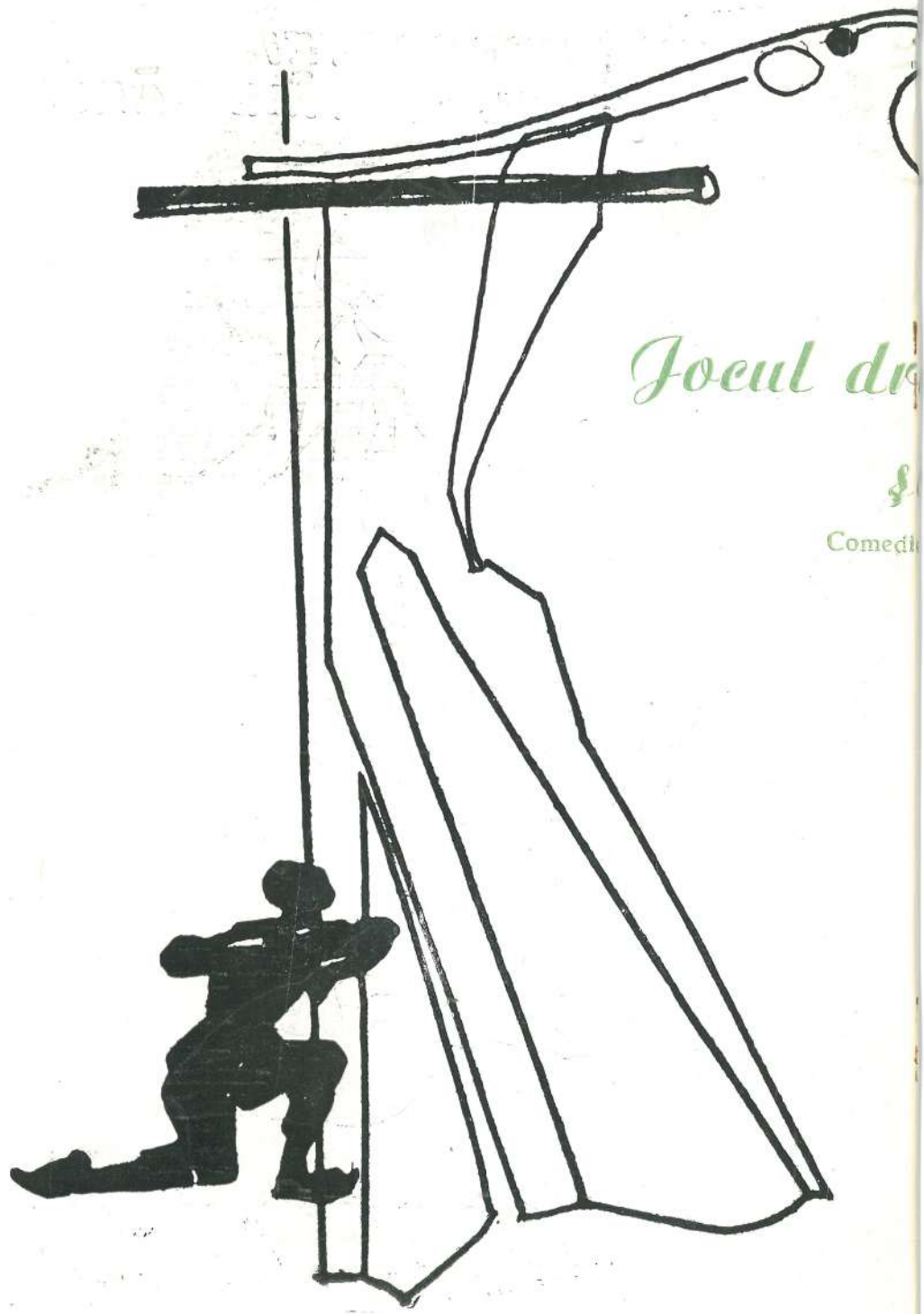
Cea ce place mai întii în opera lui Marivaux este că el a știut să zugrăvească portrete de o deosebită subtilitate. Trebuie să notăm, că portretele bărbaților sînt mult mai rare decît cele ale femeilor.

Stilul lui Marivaux este în ciuda unei carecari prețiozități viu și natural. „Este adevărat — scria el — că am încercat să prind limbajul conversațiilor și întorsăturile ideilor familiare și variate, ale acestui limbaj, dar nu mă laud că am reușit; aș vrea să adaug numai că între oamenii de spirit, conversațiile sînt mai vii decît credem, și că orice ar face un autor pentru a le imita nu se va apropia niciodată de ardoarea și de naivitatea lină și spontană pe care le înțelăm la acești oameni”.

JOCUL DRAGOSTEI
ȘI AL ÎNTÂMPLĂRII

MARIVAUX

Joel dr

Comedi

Agostei

al întâmplării

în 3 acte de MARIVAUX

Distribuția

Orgon	GEORGE POPA MIJEA
Mario	RADU VOICESCU
Silvia	IOANA MANOLESCU
Dorante	TRAIAN STĂNESCU
Lisette	ILEANA STĂNA-IONESCU
Arlequin	CONSTANTIN CÔȘĂ

Regia artistică:
LUCIAN GIURCHESCU
de la Teatrul de Comedie - București

Decorurile și costume:
SANDA MUȘĂTESCU
de la Teatrul C.F.R. Giulești - București

Mișcarea plastică: VERA PROCĂ

Ilustrația muzicală: MIRCEA CIORȚEA

Peruci-machiaj: ELISABETA POPA MIJEA

Șef de producție: AL. C. HUSSAR

Cîntăreț al dragostei...

„În piesele mele — spune Marivaux — e vorba cînd de o iubire ignorată de cei doi îndrăgostiți; cînd de o iubire pe care o simț și pe care vor să și-o ascundă unul, celuilalt; cînd de o iubire sloasă ce nu îndrăznește să se mărturisească; cînd insfirșit de o iubire nesigură și parcă neholărită, o iubire născută pe jumătate, ca să spui așa, pe care ei o bănușesc fără să fie prea siguri de ea, și pe care o iscodesc înlăuntrul lor, înainte de a o lăsa să-și ia zborul”.

Doi tineri care nu se cunosc, Silvia și Dorante, urmează să se căsătorească în urma unei înțelegeri stabilite între părinții lor. Pentru a se putea studia în prealabil, ei se hotărăsc să se deghizeze, avînd pentru aceea consimțămîntul binevoitor al părinților. Surpriza hazardului va fi dublă, căcî nici unul nu știe de hotărîrea celuilalt. Silvia imprumută vestimintele subreței sale și devine Lisette, iar Dorante își schimbă identitatea și se transformă în valetul Bourguignon. Îndată ce se cunosc, iubirea se naște în ciuda aparentei deosebiri sociale. Situația se rezolvă fericit iar eroii, reluîndu-și identitatea, se căsătoresc. — JOCLUL DRAGOSTEI ȘI AL INTIMPLĂRII.

O zîă îndrăgostită de țaranul Arlequin îl răpește; deși ar putea să-i insulee iubire printr-o simpiă lovitură de băghetă, preferă să-l lase a-și urma indemnul propriei sale inimii, iar Arlequin se îndrăgostește de o păstoriță — ARLEQUIN ȘLEFUIT PRIN IUBIRE.

Doi tineri îndrăgostiți jură, fiecare în parte, să renunțe la iubire; înlăundu-se strîșesc priu a se iubi — SURPRIZA DRAGOSTEI!

Un prinț îndrăgostit de Silvia, logodnica lui Arlequin, o răpește cu toate asigurările contrarii, Silvia începe să-și iubească răpitorul, iar Arlequin constată că s-a îndrăgostit de Flaminia — INDOITA NESTATORNICIE.

Amăgita de confidențele abile ale lui Dorante, Intendentul casei, Araminta se îndrăgostește și devino soția acestuia — DESTĂNUJIRILE ÎNȘELĂTOARE.

Doi tineri, Lucile și Danis, își jură să nu se iubească, împotrivându-se astfel proiectelor matrimoniale nutrite de părinții lor, dar iubirea îi învinge, și ajung la căsătorie —
JURAMINTELE INDISCRETE.

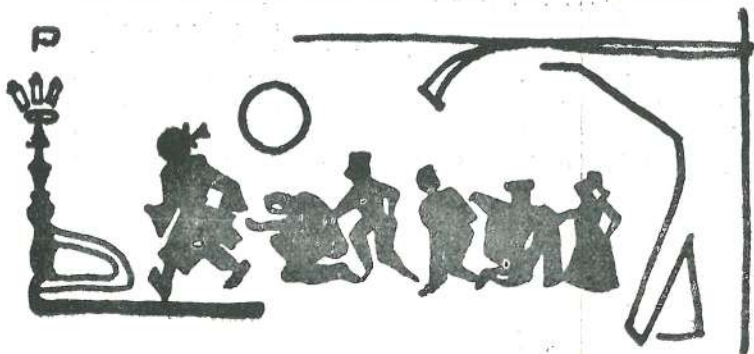
...dar nu numai atât

Doi perechi de ajenieni stăpini de sclavi naufragiază pe o insulă utopică, unde sclavii sînt stăpini. În timpul petrecut pe insulă rolurile se inversează. Sclavii devin stăpini și-i coripează foștii stăpini. După aceeași lecție, veritabili stăpini se intertransformă și tericiți. Ideea de bază a piesei exprimată de Trivelin, stăpînul insulei este că se poate de reprezentativ: „Trebuie să ai inimă bună, virtute și rațiune, iată ce trebuie, iată ce-i de prețuit, ceea ce deosebește, ceea ce face ca un om să fie mai mult decît altul” — INSULA SCLAVILOR.

★
În INSULA RAȚIUNII sau OAMENII MARUNȚI, drant-turgul își dovedește apartenența sa la secol alimind rațiunea ca principiu de bază pentru conservarea unei umanități superioare. Un grup de europeni reprezentînd diferite categorii — un curtean, un medic, un poet, un filosof, un tîran, etc. — ajung într-o insulă de uriași. Educați de aceștia în cultul rațiunii, ei cresc ridicîndu-se la adevăratele dimensiuni omenești, căci închinarea lor trupească era doar rezultatul rătăcirii și degradării lor suletești printr-o viață nerazonabilă.

★
În NOUA COLONIE sau LIGA FEMEILOR, cunoașterea un Marivaux feminist care abordează cu multă veră problema egalității femeii, rezolvînd-o prin înțelegerea finală în care bărbații promit, că vor respecta drepturile tovarășelor lor.

★
„Nu se văd oare oameni din treaptă cea mai de jos, care-s oameni admirabili?... și istoria nu ne înfățișează oare seniori mari prin naștere ce aveau un suflet nemernic? Ce mai încolo-încoace, în privința asta totul este spus: natura nu-i cunoaște pe nobili; ea nu-i scutește de nimic; deseori ei se nasc tot atît de neputincioși la trup, tot atît de săraci cu duhul ca și ceilalți. Din eseu EDUCAȚIA UNUI PRINCIPE

Despre Marivaux

Sainte-Beuve. — Marivaux este un teoretician și un filozof mult mai pătrunzător decît lasă să se vadă aparența a ușuratecă.

În jurul numelui și operei lui Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux — cel mai original autor de comedii dintre urmașii lui Molière — s-a format o opinie redevabilă prin injustețea ei. Contemporanii au alăturat operei sale termenul de „marivaudage“ reținînd nu atît conținutul ei de idei, cît mai ales limbajul spiritual și amabil pe care l-au confundat cu amabilitatea și ușurința.

Această apreciere conformistă și convențională a căpătat consistență continuîndu-se de-a lungul secolelor următoare, nîtrindu-se și din vorbele de spirit ale unor personalități literare marcante (Voltaire îl asemuia pe Marivaux cu un om „qui passe sa vie à peser des œufs de mouche dans des balances de toile d'araignée — (care-și petrece viața cîntărind ouă de muscă în balanțe făcute din pînză de păianjen).

Sainte-Beuve descoperea însă sub aparența cochetă și facilă pe teoreticianul și filozoful Marivaux. De la el încoace încercările de reconsiderare a operei lui Marivaux s-au înmulțit, fără însă ca aprecierile false să fie complet nimicite.

Voltaire. — Aș fi supărat să socotese printru dușmanii mei un om de felul lui Marivaux ale cărui spirit și cinste le stimez alt; operele sale au mai ales un caracter filozofic, umanitar și independent, în ele regăsim cu plăcere propriile noastre sentimente.

Acest fapt îl remarcă René Pape într-un interesant articol publicat recent în revista *La Nouvelle Critique*, care în're alte obiective importante îl urmărește și pe acela de a reconsidera într-o lumină nouă, în lumina criticii marxiste, figurile marcante ale literaturii clasice franceze. Sub titlul: *Marivaux, les femmes, l'amour et la lutte des classes* (Marivaux, femeile, dragostea și lupta de clasă) autoarea atacă aserțiunile curente și pe temeiul unei analize științifice — evidențiază realismul operei lui Marivaux, actualitatea concepției sale artistice. Preponderența în teatrul lui Marivaux, nu o deține nici acțiunea, destul de simplă, nici intriga destul de sobră (socotite multă vreme ca singurele merite ale dramaturgiei sale și sursa unei false străluciri) ci analiza psihologică aplicată cu finețe și menită să dezvăluie cele mai secrete modificări ale sensibilității umane, în funcție de rolul social pe care-l deține personajul

respectiv. Nu este deci întâmplător că problematica feminină ocupă primul loc în teatrul lui Marivaux, ca fiind un domeniu bogat în resurse și nu este întâmplător că judicioasa lui analiză psihologică scoate în evidență, cu putere, motivele economice și sociale care hotărăsc soarta eroilor săi. În locul unui autor meșter în probleme de „intrișă și iubire“, Marivaux apare în studiul lui Renée Papin ca un clarvăzător gânditor în ceea ce privește problemele sociale ale epocii și ca un artist realist, plin de strălucire și originalitate. Tulburată de vestea apropiatei căsătorii, pusă la cale de tatăl său, cu un tânăr pe care nu-l cunoaște, Silvia din *Le jeu de l'amour et du hazard* (Jocul dragostei și al întâmplării) se hotărăște să schimbe rolul cu subreta ei, pentru a-și da seama de caracterul promisiului ei Dorante, și el deghizat, din aceleași motive, în valetul Bourguignon. Dragostea se infirpă între Silvia și Dorante, în ciuda condiției sociale inferioare pe care și-o atribuie reciproc. Sentimentele se dezvoltă și înving toate obstacolele (naștere, avere, familie) Marivaux pune astfel să lupte prejudecata și orgoliul de castă cu un sentiment curat și autentic. Triumful dragostei este totodată un triumf al progresului social.

Paul Souday. — Piesele lui Marivaux, ca și mai târziu cele ale lui Molière, nu vor îmbătrâni niciodată... deoarece, la lumina zilei... și unele și altele caută în adâncurile sufletului omeneș sursa proaspătă, pură și sacră a lacrimilor.

Tinerele fete au însă adesea prilejul să înțeleagă că dragostea și căsătoria nu merg totdeauna împreună. În societatea primei jumătăți a secolului al XVIII-lea, în care trăiesc personajele lui Marivaux, schimbările structurale ale relațiilor de producție (descompunerea feudalității și ascensiunea dinamică a forțelor burgheziei) se repercutează asupra tuturor laturilor vieții. Străduința femeilor de a-și hotări singure soarta și năzuința lor de a se elibera din chingile unei dependențe totale, se lovesc de „neîndurătoarea plată cu bani peșin“. Ce reprezintă oare replica lui Luce, din piesa *La Fausse Suivante*, dacă nu confirmarea cinică și lucidă a faptului că mariajul este un calcul aritmetic și că femeia este o marfă de vânzare: „O iubesc pe contesă pentru că este drăguță; ar trebui s-o iau de nevastă pentru că este bogată și pentru că n-am altceva mai bun de făcut; dar în ultimul timp, timp de cind eram la moșia mea, mi s-a propus să iau în căsătorie o domnișoară din Paris pe care n-o cunosc și care îmi oferă o rentă de douăsprezece mii de franci; contesa n-are decît șase. Am calculat deci că șase fac mai puțin decît douăsprezece. Oh! dragostea pe care o aveam pentru ea putea oare să reziste la un calcul atât de rezonabil?!“

Edmond Jaloux. — Ceea ce se numește în mod obișnuit mari vodaj este însăși lipsa de sinceritate. Or, ce vedem noi la Marivaux și cărui fapt corespunde această interpretare care i s-a dat operei sale și pe care el nu ar recunoaște-o? Reducerea acestui mecanism (feel ad ezitărilor în dărgostea) la o formalitate de salon, înseamnă să-i iei lui Marivaux tot ce are și tot ce face din el unul din cei mai mari autori francezi, adică această sinceritate continuu dureroasă dar în același timp atât de stăpînată pe ea însăși, un studiu cu aparența unui joc într-o dezordine de sensibilitate.

Dintre piesele sociale ale lui Marivaux, autoarea articolului remarcă „La nouvelle colonie ou la Ligue des femmes” (Noua colonie sau Liga femeilor), păstrată pînă la noi sub forma unei prelucri într-un act, apărută în *Mercur* de France, la 1750 — o excelentă pledoarie în favoarea emancipării femeilor. În comedia citată, o femeie de condiție nobilă, împreună cu soția unui meșteșugar, luptă pentru cucerirea drepturilor politice. Dar Hermocrate „burghez și filozof” izbutește să provoace disensiuni între Arthenice și Mademoiselle Sorbin, aducîndu-le aminte cu perfidie despre diferențele de clasă care le desparte.

Jean Giraudoux — Eleganța stilului, fantezia personajelor nu trebuie să ne înșele. Conflictul dintre erou și eroină nu este jocul unei cochetării ci căutarea unui puternic sentiment comun care îi va lega pentru toată viața, viață în care el și ea vor avea de înfruntat cotidianul de la scularea de dimineață, la activitatea de zi care zi și la odihnă. Șovăielile femeilor din opera lui Marivaux, hotărîrile lor, nu vădese inconsistența, aceste femei avînd o substanță autentică în viața pe care le-o conferă o existență pămînteană de o deosebită prezență.

Desigur că Renée Papin nu și-a propus să epuizeze analiza ci numai să traseze unele jaloane pentru o reconsiderare științifică a lui Marivaux. Contribuția sa este interesantă pentru că abordează aspectele esențiale ale artei lui Marivaux, tocmai aspectele care au fost pînă astăzi ignorate sau fals interpretate, relevînd astfel vigoarea concepției realiste a celui care a fost mult timp, pe nedrept, socotit un autor facil și de a doua mînă.

ELENA SAVU

Din „Secolul 20” nr. 11 — 1961.

COLABORATORI

TEHNICI :

Regia tehnică: VASILE MIHĂESCU

Tipărire :

M. MARINESCU, M. ILIESCU

Croitorie :

D. DINU, M. NIŢULESCU,
M. BORCEA, A. MOCANU

Recuzita :

M. ANGHELESCU

Molduri decor :

V. CAPITANU, GH. LUNGU,
I. HANGANU, GH. MARCIUC,
I. AMBROZIE, D. ARMAŞU

Căbintere :

E. MUNTEANU, E. ACATRINEI

Coordonator tehnic : FLORIN BURTEA

Bacău 3099-962

Lei 2